

DIALOGUE 4

Paul:	མི་ལྟེ་ ད་དགོང་ལྗོངས་གར་ལ་ལྟ་མོ་ཡོད་ཅིང་ཟེར་གྱི་ འདུག་ གོ་སྐོང་ངས།	Mary, I've heard that tonight there is a show at the Tibetan Institute for Performing Arts. Have you heard?
Mary:	ལྟ་མོ་ག་རེ་ཡིན་ན། འཆར་ཚན་གྱི་གཞས་རྣ་དེ་ འདྲས་ཡིན་ན་ང་ལྟ་ག་འགྲོ་གི་མིན།	I wonder what show? If it is the usual dance performances I won't go to see it.
Paul:	མ་ཤིང། ལྟ་མོ་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག་ ཡིན་ནའི་ངར་ཏན་ ཏན་གཅིག་བཤད་ཡག་མིད་ད། ང་ཚོ་བོད་པ་གཅིག་ལ་ སྐད་ཆ་དྲིས་ཚོག་གི་ཤིང།	It's not. I've heard it's "hla-mo". But I don't know for sure. We can ask a Tibetan.

Paul and Mary approach a Tibetan shopkeeper.

Paul:	ད་རིང་ལྗོངས་གར་ལ་ལྟ་མོ་ཡོད་ཅིང་ཟེར་གྱི་འདུག་ ལྟ་ མོ་ག་རེ་ཁྲབ་གྱི་ཡོད་ན་གྲགས་རྒྱས་ཡོད་པས།	We've heard that today there is a performance of "lha-mo" at the drama Institute. Do you know which one is being performed?
Shopkeeper:	ལགས་ཡོད། ཁ་སང་ངས་གསལ་བསྐྱབས་གྱི་སྒྲུ་ ཡིག་གཅིག་མཐོང་བྱུང་། དེ་ནང་བཞིན་བྱས་ན་ད་ དགོང་གཟུགས་གྱི་ཉི་མ་ཁྲབ་གྱི་ཡོད་པ་འདྲ། ལྟ་མོ་ དངོས་གཞི་དགོང་དག་ཚུ་ཚོད་ཡུལ་ཚུགས་གྱི་ཡོད་ ས་ཤིང། རྒྱུ་རང་ཚོ་ཞབས་མང་ཕེབས་མཁན་ཡིན་ ན་སློབ་ཞུ་བསྐྱོམ་ཕེབས་ན་ཡག་པོ་མིད་འགྲོ་ ཚུར་ ཞེས་ཕྱིས་པོ་བྱས་ན་ནག་ཁུང་ཞི་དྲག་ཆགས་གྱི་ཤིང།	Yes. Yesterday I saw a poster announcing it. According to that, tonight they are performing "suk ki nyi ma" [the name of the woman who is the main character]. It seems the main show starts at six in the evening. If you are going by foot, it might be good to take a flashlight. Coming back late, it will be very dark.
Mary:	གཅིག་བྱས་ན་ང་ཚོ་བསྐྱར་འཛིན་ལགས་ལ་མོ་ཀྱ་ གཡར་རོགས་གནང་ཟེར་ཞུ་ཚོག་གི་ཤིང།	Perhaps we can ask Denzin to lend his car.
Shopkeeper:	བསྐྱར་འཛིན་ལགས་སྟུ།	Denzin who?
Mary:	བསྐྱར་འཛིན་ལགས་ནིའུ་ཡོག་དོན་གཅོད་ཁང་གི་ལས་ བྱེད་པ་དེ།	The Denzin who works for the Office of Tibet in New York.

<p>Shopkeeper:</p>	<p>ཉག་ཉག་རེད། ཁྲོད་ལ་འཛེབ་དཀར་པོ་གསར་པ་སྤྲིང་ རྗེ་པོ་གཅིག་ཡོད་རེད། སལ་ཆེར་དེ་དང་སང་ཉི་ འཆར་ཐོན་པའི་རྒྱ་གར་གྱི་མ་རུ་ཉི་དེའི་གསར་ཡིན་པ་ ཡོད།</p>	<p>Yes, right. He has a beautiful new white Jeep. I think it is one of those Indian Maruti's that have come out recently.</p>
<p>Paul:</p>	<p>ཐུགས་རྗེ་ཆེ། མི་ལྟེ་ད་ལྟ་འཁྲིད་རང་ལ་ཐུགས་སྐྱེལ་ ཞི་དྲག་མིང་ནང་ཚོ་ཨ་ལེག་སི་དང་རོ་བོན་གཉིས་ ཅར་འགྲོ་དོ། གཅིག་གུས་ན་ཁྲོད་གཉིས་ཡང་འགྲོ་ འདོད་ཡོད་ཀྱི་རེད་ ང་ཚོ་ཁྲོད་གཉིས་ཅལ་སྐད་ཆ་ རྗེས་ཀྱི་འགྲོ་དོ། དེ་ནས་དགོང་དག་གི་འཆར་གཞི་དེ་ གཏན་འཁུལ་འགྲོ་གི་རེད། མ་རེད་པས།</p>	<p>Thank you. Mary, if you're not too busy let's go to Alex and Robin's. Perhaps they will want to go too. Let go to their place to ask them. Then we can settle our plans for tonight. Okay? (Just then, Alex and Robin come along.)</p>
<p>Alex:</p>	<p>ཨ་ལས། ད་ཉག་ཉག་གུས་སོང། མི་རིང་གཉིས་ འཁྲིད་རང་གཉིས་ཅར་ཡོང་གུས་ཀྱི་ཡོད། དོ་ དགོང་ལྗོངས་གར་ལ་ལྟ་མོ་ཁྲོད་ཀྱི་ཡོད་རེད་ཟེར་གྱི་ འདུག ང་ཚོ་ཆང་མ་བཟུག་འགྲོ་གས།</p>	<p>Oh very good. Mary and I were just about to come to your place. We've heard they are performing hla mo tonight at the drama institute. Shall we all go to see it?</p>
<p>Paul:</p>	<p>ཉག་ཉག་རེད། ང་གཉིས་ཡང་ད་ལྟ་རང་ལྗོངས་གར་ ལྗོངས་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱི་ཡོད། གང་ཡིན་ཟེར་ན་རོ་ བོན་ཐོན་མ་སློབ་གར་ཡོད་པའི་སྐབས་ལ་ལྗོངས་གར་ ཁྲོད་ཟེར་གྱི་འདུག།</p>	<p>Very good. We were just now talking about the drama institute because Robin says that she acted in plays when she was in college.</p>
<p>Mary:</p>	<p>ཨ་ལས་གུས་ནང་ཚོ་ངེས་པར་དུ་འགྲོ་དོ། རྗེས་ལ་ རོ་བོན་ནས་ང་ཚོར་བོད་པའི་ལྟ་མོ་དང་ རྒྱ་བྱོགས་ ཀྱི་ལྗོངས་གར་སྲ་རགས་ལ་ཁྱད་པར་ག་རེ་ཡོད་མིང་ གསུང་ཚོག་གི་རེད། མ་རེད་པས།</p>	<p>Oh, in that case, let's definitely go. Afterwards Robin can tell us what differences there are between Tibetan lha-mo and Western drama. Okay?</p>
<p>Robin:</p>	<p>ཨོ། ངས་བོད་པའི་ལྟ་མོ་རྒྱ་བྱོགས་མཐོང་མ་ཚུངས། གུས་ཅང་ཞི་དྲག་མགོ་ཚོས་ཨ་ཡོང་བསམ་གྱི་འདུག། ཡིན་ནའི་ལྟ་གི་ལྟ་གི་ཀྱང་ཚོག་གི་རེད།</p>	<p>Oh, I've never Tibetan lha-mo at all. So I don't know if I will understand much at all. However, we can see.</p>

Mary:	ང་ཚོ་བསྐྱེད་འཛིན་ལགས་ཀྱི་འཛིན་དེ་གཡར་གས།	Shall we borrow Denzin's jeep?
Paul:	ཨ་ལོ། ངས་བྱས་ན་ང་ཚོ་རྒྱ་མཚོ་ལ་ཕྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟོ་མོ་བཟུང་གི་འགྲོ་མཁན་མང་པོ་ཡོད་ན་མར་ཞེ་ར་ལམ་ཁ་ཁ་ལོ་ལོ་གི་རྒྱུ་མང་པོ་ཡོད་གི་རེད། དེའི་སྐོར་ལ་ང་ཚོ་སྐད་ཆ་བཤད་གི་ན་བཤད་གི་ན་ཡོང་ཚོག་གི་རེད།	Oh, let's go by foot. That's my opinion. If there are lots of people going to the show, on our way back, there will be lots of others returning too. In addition, while coming we can talk.
Robin:	ཉག་ཉག་རེད། འདྲུག་སེ་བྱས་ན་དངོས་གནས་སྤང་བ་ཞི་བྱ་སྦྱིད་པ་ཡོང་ས་རེད། མ་རེད་པས།	Very good. If we did it that way, it would really be much more fun, wouldn't it?
Alex:	ཡག འོ་ན་ང་ཚོ་ད་ག་རང་ལ་ཐག་བཅད་ཀྱི་ཡིན་དུ།	Okay, let's leave it like that.
Mary:	བྱུང་ན་ང་ཚོ་འཛོལ་འཛིན་དང་ རྒྱལ་མ་ལགས་གཉིས་མཉམ་པོ་ཡོད་ན་རྒྱལ་མ་ལགས་ནས་ང་ཚོ་ར་ལྟ་མོའི་སྐོར་གསལ་བཤད་གནང་ཚོག་གི་རེད་པ།	Ideally, if George and Dolma could come with us, then Dolma could explain to us about lha-mo.
Paul:	འོ་རེད། དེ་ཡག་པོ་ཞི་བྱ་འདྲུག་ཁྲོད་གཉིས་ངས་མཉམ་པོ་བྲིད་ཡོང་། བྱས་ན་ང་ཚོ་ཚུ་ཚོད་ཡོག་གོ་རྒྱུ་མགོ་མཐོན་ཁང་མདུན་ལ་འཛོལ་ས་ཀྱི་ཡིན་དང་།	Oh yes. That's very good. I'll bring them along. So, we'll assemble in front of the Kokonor Hotel at five.

At 5 pm they all set out on foot to the Tibetan Institute for Performing Arts.

Mary:	རྒྱལ་མ་ལགས། བྲིད་རང་གཟུགས་ཀྱི་ཉི་མའི་སྐྱུང་བྱུགས་རྒྱུ་ཡོད་ན་ང་ཚོ་སྤྱི་དོན་གཅིག་གསུང་རྒྱུ་གནང། དོ་དོད་ང་ཚོ་ལྟ་མོ་ལྟ་བུ་མན་འདོགས་ཡོང་གི་རེད།	Dolma, if you are familiar with the story of Suk-ki-nyi-ma, could you tell us the gist [of the story]. It will help us when we see the lha-mo.
-------	--	--

<p>Dolma:</p>	<p>གཟུགས་ཀྱི་ཉི་མ་དེ་ལྟ་མོའི་གསུམ་ནས་སྐད་གསུམ་ཆེ་ འོས་གཅིག་རེད། སྐྱེད་སྤྱིང་དོན་གཅིག་བཤད་པ་ཡིན་ མ། ལུང་པ་གཅིག་གི་སྤུ་ལ་དྲང་སྲོང་གཅིག་སྒོམ་བརྒྱབ་ བ་སྤོང་གི་ཡོད་རེད། ཉི་མ་གཅིག་གི་པ་གཅིག་གིས་ དྲང་སྲོང་གིས་ན་བཟའ་བྱས་པའི་ཆུ་དེ་ནས་འཕྲུང་པ་ རེད། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་གཞི་དེར་མངལ་ཆགས་པ་རེད། རྗེས་མར་གཞི་དེར་མའི་བུ་མོ་ཞིག་སྐྱེས་པ་རེད། དེ་ དྲང་སྲོང་དེས་ཁོ་རང་གི་བུ་མོ་ནང་བཞེན་གསོས་པ་ རེད། ཉི་མ་གཅིག་དོན་པ་གཅིག་གི་དོན་ནས་སྤྱོད་ལ་ རི་དགས་རྒྱབ་གཉེན་པའི་སྐབས་སྤྱི་རགས་གཅིག་ལ་ ལམ་ཁ་བརྒྱུགས་ནས་དྲང་སྲོང་ཡོད་སར་སྤྱིབས་པ་ རེད། དེར་ཁོས་བུ་མོ་དེ་མཐོང་བ་རེད། ལ་ལེ་ལ་སྐྱེད་ ཆ་དེ་ལུང་པའི་རྒྱལ་པོ་དེས་གོ་བ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་ པོ་དེ་ཉི་མ་གཅིག་གཟུགས་ཀྱི་ཉི་མ་ལྟ་གཉེན་པ་རེད། རྒྱལ་པོས་བུ་མོ་མཐོང་བ་དང་སེམས་ཤོར་ནས་ཐབས་ ཤེས་ཡོད་དགུ་བཙུལ་གྱུ་བྱས་ནས་བུ་མོ་རྣམས་ ལེན་པ་རེད། ཡིན་ནའི་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་གཞན་དག་ ཚོ་ཕྱག་དོག་ལངས་ནས་གཟུགས་ཀྱི་ཉི་མར་སྐྱུག་པོ་ མང་པོ་བཏང་པ་རེད། སྐྱེད་དེ་སེམས་སྤྱོད་པོ་ཞི་དྲག་ ཡོད་རེད་དེ་ཡིན་ནའི་དེ་དགའ་པོའི་ངང་ནས་མཇུག་ རྗེས་ཀྱི་རེད།</p>	<p>Suk-ki-nyi-ma is one of the most popular of the lha-mo's. To give the essence of the story, in the hills of a certain region, there lives a meditating yogi. One day, a doe drank from the water where the yogi had washed his clothes. As a result of that, the doe became pregnant. Subsequently that doe gave birth to a human girl. The yogi brought up that girl as his daughter. One day, a hunter when hunting in the forest, at some point lost his way and came to where the yogi was. There he saw the girl. Eventually, the king of that country heard about [her]. Then one day, the king went to see Suk-ki-nyi-ma. The moment the king saw the girl, he feel in love and using all possible means, he took the girl as his bride. However, the king's other queens became jealous and made her life very difficult. The story is quite tragic but it ends happily.</p>
<p>Mary:</p>	<p>ཨ་ལས། དང་ཚོ་སྐྱོས་གར་ལ་སྤྱིབས་སོང་། ཀྱི་ཀེ་སི་ ལ་པ་ནས་ཉོ་དགོས་རེད།</p>	<p>Oh, now we have reached the drama institute. Where do we buy tickets?</p>
<p>Dolma:</p>	<p>ཁྱོད་རང་ཚོ་འདིར་འགུག་ཨ། ངས་ཀྱི་ཀེ་སི་ཉོས་ཀྱིས་ སྤྱིབས་ཡོང་།</p>	<p>You wait here. I'll buy the tickets and come back.</p>

Dolma:	ང་ཚོ་དོག་ཙམ་ཐག་ཤིང་ཙམ་བྱས་ནས་བསྐྱོད་ན་ལྟར་ མོ་ཡག་ག་མཐོང་གི་རེད།	If we sit back a ways, we'll see better.
Alex:	འོ་ཙོ་ ལྟར་མོ་བལྟ་ག་ཡོང་ཉམ་ཞི་དྲག་འདུག་ག་ ཡིན་ ནའི་ཤུགས་ཆེ་བ་ཟུན་པ་རྒྱང་རྒྱང་རེད་ཤག་ གཞོན་པ་ ཚོ་ལྷ་མོ་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་མ་རེད་པས།	Oh my, quite a lot of people have come, haven't they. But most of them are older people. Don't the younger people like lha-ma.
Dolma:	གཞོན་པ་མང་པོ་ལྷ་མོ་ལ་དབྱིངས་ཞི་དྲག་ཡོད་མ་རེད། དོག་ཙམ་ནི་དལ་བྲགས་ཙང་མན་འགྲོ། གང་ཤེས། ཟུན་པ་ཚོ་ལྷ་མོར་དབྱིངས་ཞི་དྲག་ཡོད་རེད། སལ་ཆེ་ བར་རྒྱང་ཆ་ཆང་སློ་ཐོག་ནས་བཤད་ཡ་ཡོད་རེད། སྡོན་མ་བོད་ལ་ཡིན་ན་ལྷ་མོ་ཁྲབ་དུས་ཉི་མ་ཉི་མ་གང་ འགོར་གྱི་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག	Many of the younger people are not that interested in lha-mo. It might be partly that it is rather slow. Who knows? The older people are very interested in lha-mo. Most of them can tell the entire stories by heart. I've heard that in the past in Tibet, a performance of lha-mo would take a whole day.

After the show, on their way back the following conversation takes place.

Robin:	སྒྲོལ་མ་ལགས། ཇི་མཉམ་པོ་རྒྱུ་ཡ་གི་རྩལ་མོ་དེའི་ མིང་ལ་བོད་སྐད་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད།	Dolma, what is the Tibetan name of that instrument that was being played along with the drum?
Dolma:	སྐུབ་ཆ་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད།	It is called "bub-ja" [cymbol].
Mary:	ལྷ་མོའི་ནང་ལ་གཅིག་གཅིག་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་དུས་ གདངས་བདང་བྱས་བཤད་གྱི་འདུག་ག་ རོ་བོ་ན། དེང་ ཚོའི་ཨོ་པེ་ར་ནང་བཞེན་མ་རེད་པས།	In the lha-mo, people were singing when they talked to each other. Robin, isn't that like our opera?
Robin:	རེད། ལྷ་མོ་དང་ ལྷ་མོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཨོ་པེ་ར་གཉིས་འདྲ་ པོ་ཞི་དྲག་འདུག	Yes, lha-mo and Western opera are very similar.
Dolma:	གདངས་བདང་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་ཡ་དེ་ལ་བོད་སྐད་ ལ་སྐུབ་ཐར་ཟེར་གྱི་ཡོད་རེད།	That way of conversing within singing is called "nam tar" in Tibetan.
Robin:	སྐུབ་ཐར་གཏོང་མཁན་ཚོ་སྐད་ཤུགས་ཆེན་པོ་དང་ དུགས་ཐག་ཤིང་པོ་ཞི་དྲག་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ས་རེད།	It seems that those who sing "nam tar" must have very strong voices and long breaths.

Dolma:	ཀྱི་གར་བ་ཚོས་དང་པོར་ལྷ་མོ་ཁྲབ་པ་མཐོང་དུས་ག་ རེ་ལབ་པ་རེད་གོ་སོང་ངས།	Did you hear what Indians said when they first saw lha-mo?
Robin:	གོ་མ་སོང་། ག་རེ་ལབ་པ་རེད་གསུང་དང་།	No I didn't. Tell us what they said.
Dolma:	དང་པོར་གཅིག་དུ་གི་འདུག། དེ་ནས་གཉིས་དུ་གི་འདུག། དེ་ནས་ཚང་མ་དུ་གི་འདུག་ཟེར་ལབ་པ་རེད།	They said, "First one cries; then two cry; then everyone cries."
Paul:	ཉ་ཉ། ཁག་མི་འདུག་ འདྲ་སེལ་བ་ཤག	I don't blame them. It's quite like that.